

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: Ót óráig... Helyben és postán küldve...

Elfizetési árak: Helyben és postán küldve: Egy évre 10 ft. — kr. ...

szett a hollandiaknak, s azon né... kifejezést, hogy még olyan lovak... ifjú okleveles állatorvos, ki a...

RSZAGGYÜLÉS. — Nov. 22. — A jelenlévők József képv... var miatt Schwarzer körödjába...

színház. 11. sz. 1875. nov. 24-én. Adatok: Tévedt nő. (La Traviata.)

glós kerestetik. mos-pécsi vendégloben egy... ki esetleg a vámos-pécsi...

Leitner Mártonnal. Debreczenben valódi minőségében... Götti Nándor ur egyösszesítettában...

Most lesz a jó világ!

Kedves magyar polgártársam! Neked rettenetes jó kedvednek kell lenni, hogy „ebben a keserves életben” folyvást imádkozzál a közösüges boldogság szent istenéhez...

Még nem rég volt, a midőn azzal „fenyegették” bennünket az osztrákok, hogy ha ők megtalálnak haragudni, — akkor szétontják a közösüges szerződést...

Valami Helfert nevű osztrák bárót küldtek elől a megindítandó nagy harcban, hogy az röpirat utján kapacitálja a világot...

A háborús báró nem akar mást, minthogy a közös ügyeket a két miniszterelnök a korona legfőbb tanácsában, továbbá a birodalom minden részét képviselő kiváló és kipróbált államférfiakból összeállítandó államtanács és végül a minden oldalról megfáradott delegációsális intézmény helyébe állítandó és bizonyos években változó birodalmi tanács intézze el.

Ezután a sárgafeketezászlóra vonatkozólag ezeket mondja a magyar exminiszterelnököknek: „Tagadom, András Gy. és gr. Wenckheim Béla báró urak, hogy a fekete-arany (Schwarz-Gold) szín császártek és uratok, avagy az uralkodó család színe volna. A fekete-arany szín azon nagy állam színei, a melyhez immár ötödik század óta tartoztok..."

A „DEBRECZEN” tárczája. HANNIBAL. — Történeti kép. — Dr. FEKETE LAJOSTÓL. (Folyt. és vége.) Hannibál táblakönyv eszékében azonban még fényesebb bizonyosságra esel, mellyel számíttatás alatt a Rómával szövetséges pergamoszi király Eumenész részesedte...

hátlatlanság azonban bármily körülmények között is meggyalázó.

Ime elég ennek közlése, hogy megutáltassék minden igaz magyar ember által e haszontalan törekvés. Ez az osztrák barátság célja. Menjen utána, a kinek tetszik. De bizony a nemes báró nemtelen czéljával szemben mi csak — óadólló, független Magyarországot akarunk. Ezt követeljük. Jogunk van hozzá. Czimbora.

— Az elégedetlenek. Budapest és Pozsony város példáját K a s s a is követte s ez is kérvényt intéz a képviselőházhoz — a közgazgatási javaslatok ellen. — A tót Matica — nincs többé! Nyugodjék békével! A magyar miniszterelnök Pauliny és Sasinek kérvényére a fenti választ adta. Ezen urak „panaszára” ez salomonai ítélet volt. — A szabadelvű párt érkeztele elhárította, hogy ha a költségvetés tárgyalása oly lassan fog tovább folyni a házban, mint ahogy megindult, úgy az ülések idejének 3 óráig leendő meghosszabbítását fogja indítványozni. (Jelenleg az ülések 10 óráról 12-ig tartanak.)

— Önálló bank s önálló vámtérlet sohajoz a nemzet jobbjaival együtt Hódmezővásárhely is. Kérvényt intéz ezért a képviselőházhoz.

— A tegnapi este több óráig tartott minisztertanács a közlekedési miniszter néhány törvényjavaslatával és a vámkérdéssel foglalkozott. — Képviselőválasztás. Temesmegye központi bizottsága a P o r m a s y Mihály halála folytán megüresedett kerületben a képviselő választást f. hó 30-kára tűzte ki.

Falusi állapotok.

Elkövetkezett azon idő, a mikor Petőfi kérdésére: hol a boldogság mostanában? szintén ó velle azt felelték: barátságos meleg szobában. — A minék ugyan nem nagyon örvendünk, hogy ily hamar beszorultunk, mivel dolgaink nagyon kiszorultak az idő rosszassága miatt. Földünk sok részén vetetlen, szőlők fejedetlen. És így a keményebben vigan robogó tüz nem igen képes derűt hangulattal ebresztlen lelkünkben. Az nehéz teher, a mit gondunk neveznek, nagyon nyomorúság, s bár ez idej adonkat végre valahára le is tudtuk évezni és több zaklatásnak és részben ez évfolyamán ki nem leszünk téve, — de maradt azért elég baj. Most már az esős idő felzárta utainkat és ha fuvarozással tudunk volna is keresni néhány forintot, ennek is vége, — mert ha ilyenkor megromlanak utaink, valószággal el vagyunk zárva egész tavaszig, ha az istenadta fagy és hó nem könnyül és egy kis szánut nem formálódik; mert bár fizetjük a nagy, megyei utamat, de abból nem nekünk csinálnak utat, és habár reánk, — vagy akármelyik falura életkérdés is egy, vagy más melléki jó korban tartása, azért ugyan nem engednek a száz forintokból csak egyet is arrafordítani.

Tehát rekedünk itthon és minthogy éppen nagy beteg mellett kell virasztanunk, áldjuk az időt is, az utat is, mert mindezek megakadályoznak, hogy elhosszassuk a legközelebbi városi doktort, ki legalább meggyógytana, vagy megvizsgálta betegünk állapotáról. Szomorubb dolog ám falun még betegnek is lenni, mint városban, — s kétségbe ejtő kivált a szegényre, kinek nincs módjában drága pénzért a városi doktort hoztatni, hogy el kell veszni hagyni kedveseit, a kit pedig egy orvos könnyű szerrel megmenthetné volna. Ezért van aztán így vidéken az a roppant mérvű halálozás, hogy némely helyen évről évre, kétszeresen felülhaladja a holtak száma, a szülőket. Es ebben a szomorú állapotban, az adók emelésén fáradozó kormánytól mindaddig vajmi

azzán seregét csatarendbe állítván, beszédet intéz katonáinak, utasítást adva nekik, hogy csata kezdetekor tömegesen rohanjanak az ellenség királyának hajójára, s ki a királyt élve vagy halva elfogja, nagy jutalmat tűz ki a vitéznek; azt pedig — ugymond — hogy a királyt melyik hajón keressétek, megtudjátok arról, hogy én csata kezdet előtt egy hirnököt küldök oda! S valóban úgy is lőn! csatákészzen állott, mindkét tábor, a mikor Hannibál fehér zászlóval, a béke jelvényeivel, egy hirnököt küld az ellen táborba, az összes hadsereg szemelátára! Az ellenfél azt gondolván, hogy Hannibál valóban béke feltételre akar bocsátkozni, hirnökét egyenesen az Eumenész király hajójához vezető, a királyi mozdó kiváncsisággal botja fel a levelet, de boszankodással eltelve dobja el azonnal magától, midőn látja, — hogy az üres, rajta egy betű sincs, s az ütközetet azonnal nagy tüzzel megkezdi.

keveset várhatunk. Egy egy járási doktornak csufolt felcsere, még csak jobban elidegenítette, a rendes gyógyításkereséstől különben is tartózkodó népet.

Mert a legtöbbre így okosodik: ha orvosogot nem veszek, meglehet, hogy meggyógyulok, de ha azt veszek, bizonyosan meghalok. Örömmel látjuk Tisza Kálmán új községi törvény javaslatában, hogy bizonyos lélekszámot kitevő szomszéd községek: köri orvost tartoznak tartani, csak hogy kissé kevés a tíz ezer emberre számított egy orvos, öt ezer lélek is fentarthatna egyet, — illendő rendezés díjazással a községi adókból, bizonyos részében fizetnek annak az adónkra eső percentséget, mint a fináciz, és egyéb ilyféle intézmények fentarására. Csak is így volna nem lehet a közegészségügy javulása. De bizony a mostani állapotok szerint, a mint a költő mondja: pusztulunk, vesztünk, úgy vagyunk, mint szamóca szertén.

Az gondolja most a városi ember, hogy milyen jó dolga van az egyrészeri falusi lakosnak, disznórozkot, lakadalmozik, szomszédok, s vígan poharozva nézi és hallgatja az űszí s teljes viharokat.

Elmúltak azok városi polgártárs, — elmúltak azok a jó idők, nagyon mogorva emberek vagyunk mi már itt falun, s ha egyszer valami összejövetel esik, akkor is csak panaszokunk. — A cigány az ő muzsikájával éhen eiveszhet fölünk. — Csak az a megalkut remény táplál, hogy hiszünk az istent: Megvirrad még valaha Nem lesz mindig éjszaka a magyarnak.

Vándor. Képek az iszlám életből.

Mint igen jól tudjuk, Mencsikoff a törökök szilárd magukartása következtén, a mennyiben a muszka kivánságok elől határozottan kitértek, ultimatummal a hóna alatt tett utolsó kísérleteket, de minthogy ez is visszatasíttatva lett, még az nap leszedette az orosz palotáról a jelményeket, s hajóra szállt. S már egy óra múlva valamelyik csintalan orosz emigráns keze oda pingálta nagy tiszta befűkkel a palota kapujára a következő verset: „Avete venuto com' un leone, avetepartito com' un cujona (jöttél mint egy oroszlán, távoztál mint egy tolvaj).” A mit ezután a harczterén követték, azokat nagyon jól tudja az olvasó. A harcznak Napoleon békeje vetett véget, melyet a Sebastopol ostrománál működő ágyuk dorgései alatt kötött meg. E béke szülője volt az ugynevezett Hatti humájum, mely a keresztényeknek a törökökkel egyenjóságú akarta volna létrehozni és biztosítani.

A körülmények azon idők szerint átlatzó, tisztán felfoghatók valának. Egyik részen állottak az oroszok követelésekkel, melyet nyíltan kárvonaloztak, de titkon égő vágygál kebleikben a stambuli híres kikötő, az európai kereskedelem kulcsa iránt. Másik részen állottak az ügyek állásának tiszta fogalmával bíró európai hatalmak, az angolok, francziák, olaszok és törökök. Ausztria pedig az oláh fejedelemségeket tartotta megszállva, tényleges beavatkozásuktól távol tartván magát.

Roppant költséget emésztett fel ez a hadjárat. Anglia azon idők szerint legelső tengeri hatalmasság, olyan hajóhadal lépett a külső tengerre, melynek golyói védelme alatt állt néhány órai harc után a balaklavai gránit partokon, hatalmas frontokat csinálhatott a száraz földi egyesült hadak. Az angol katonák, mintha mindegyiket édes anyja bocsátotta volna ki hajlékából, egyenruháján kívül a harczért égbajlatához alkalmazott különféle öltönytáborokkal is el lettek látva. — Csakokról a napurszár megállása tekintetből, fehér tafota folyt le hát középig. Esőköpeny — és ősz fele minden hóra gyapot inget osztattak ki. A királyi gárdájából fényes lovas csapat lett bemutatva, huszár egyenruhában, melyet angol debreczeni Sáska ur szabott az angol levettékre. Ezer forintos telivér angol paripának, ezüst sínóros dalmányban, bokrártás kalpaggal fejeizten.

A balaklavai kikötőben pedig egy gödös borgonyozott, melyben jó egészséges kenyér készült és a rudakban hozott aranyból teljes értékű pénz veretett az angol hadak számára. Krimában az elfoglalt teréken azonnal a legjobb kőutak építették. Később vasutat is rögtönöztek. A francziák, olaszok is ilyeztek

magukat fényesen mutatni be a harcok színpadán.

Eredménye ugyan e roppant költségtől hadjáratnak alig lett valami. Mert a Hatti humájum keresztültelét magok a szövetséges hatalmak sem nagyon sürgették, mint a melynek teljes végrehajtása, egyértelmű leandett európai Törökország felbomlásával. A muszka hajóhadak megsemmisítése is csak látszólagos volt, mert az előre látó oroszok az ellenséges hajók elől jó eleve kikötőkbe futván, átfurak hajóikat s fenékre süllyesztették, miket aztán a béke után szépen ismét kiemelték és kijavítottak.

Eredményül csak azt lehet felemlíteni, hogy az oroszok jó darab időre vissza lettek utasítva nagyvárúgyó eszmék végrehajtásának megkísérletétől. Ezen hadjárat alatt a sultán hadainak csak öt nyílt tere a dícsőség templomához, hol egyedül szövetséges társak nélkül működhetek. Mert a kényes szövetséges hadak, kisserül féltékenykedésből, csak alantias szerepre kárhoztatták a török vitézeket. Szilisztrinárd Muszka basa hatvezere várszégével kétszáz ezer muszkát vert el az ostromolt vár alól, kötelelesen harczképtelenévé tette azt. — Azzsiában Kmeti (Ismail) basa az angol főparancsnok véreláradási szándokában nem egyeztetvén bele, Musztafa effendi (Tukory Lajos) hős segédlete mellett ezer török lovaggal kirovntván Karsz várából, hallatlan vakmerőséggel vágta magát keresztül az orosz cernirozó hadakon sát.

Azóta az idők megváltoztak. A jó szelid-lelki fejedelem Abdul mecrid, ki a magyar menekülteket oly nemes szízzel fogadta védszárnyai alá, gymorakál által kizotatva, megtért nagy őseivel, és a derék diplomaták a nagy-szabású Omer hadvezér, Kmeti és a többi dicsek, mind mind aluszszák az igazak álmát a keleti ciprusok árnyai alatt. Most úgy látszik, hogy Törökország ügyes, okos diplomatákban, pénzügyi kapacitásokban nem igen gazdag. Sultán Abdul Aziz, az elhunytak fivére, a mostani török uralkodó, hódolni látszik a kor eszméinek, s nem is látszik egyéb hiányozni, mint vezérférfiak a polgári ügyek élén, arra nézve, hogy a tetterős fejedelem Törökországot, a kor kiváncsalma szerint, de törökös szemlemben reformálja, átformálja. Sajnos, de való az, miszerint ma az igazhivők egyedül csak hadserveikre támaszkodhatnak. Itt még a katonai hős szellem megörzive van, Fegyverzete, lovai kintők. De mai nap már a nyers erő, a katonaság tempék és a hátulütő ágyuk nem nyújtanak az államoknak egyedül magukra elég biztosítékot a kor eszméi, az ige áttör és utat egyenget magának az érczen, a sziklákon keresztül.

A magyar fővárosból. A mondonai herceg temetésének részletei ő felségének Dörcözése érkezése után fognak meghatározottani. Tisza Kálmán miniszterelnök ezen minőségében tegnap hivta meg először ebédre minisztertársait. A váncsompészethől kifolyólag több budapesti, aradi, szegedi, temesvári s más nagyobb városi kereskedők könyvei megvizsgáltatván, az eddigi vizsgálatnak pozitív eredményeként felmerült, hogy több pesti kereskedőnél találtakat árucikkelt, melyekhez csak vámlételek csontatása mellett juthattak azok iránt magokat nem igazolhatván, tisztes illetéki leszek bírságolándók. Az Ivánka párt tegnap gyűlést tartott a lövelében, s ott számos beszéd mondatott Ivánka mellett Schwarz ellen, aután 300 terítékű lakomán Ivánka is megjelent, hol sok áldomás mondatott. Ma este a lövelében ismét közgyűlés tartatik, s itt Ivánka a választókhoz fog szólni. A f. hó 24-re a királyi várakba kitűzve volt legfőbb kihallgatás egyelőre elmarad. Raucher bíronok betegségi állapotában javulás még most sem állott be. Brode Lipót budapesti ügyvéd, egyetlen keresetlelvérét, mely 8 oldalra terjed, 20,000 frtot követel; ugyanezen ügyvéd a keleti vasút ügyében 40000 frt perkötségre számított, a mit a törvényszék 10000 frtra szállított le. A skarlát hevesen kitért a fővárosban, a budapesti gyerekenhely egylet elhatározta a járvány tartama alatt iskolába nem bocsátványi póltaját. 100 frtot felejtett egy alapítványi bérlő a közoktatási miniszterium egyik számtisztjének asztalán, melytől összeget az országos tanítói nyugdíj és gyámialap tőkésének gyarapítására a közp. állampénztába helyezték.

ha t. i. az épület valamely oldalról megtámadtatnék, menekülni lehessen. A számítás nem volt alap nélküli, mert tudta Hannibál, hogy míg ő él, Róma nyugton nem alhatik, mindig retteg, és azért őt halálra keresték.

Egy napon római követésérk Prusiasához, őt felszólítandó, hogy a nála tartózkodó agg vezért, Rómának azonnal adja ki. A király habozott, de oly hatalmas birodalommal, minő a római, kikötöni nem merészelvén, megjelölte a helyet a követeknek, hol a vezért megtalálhatják. A római követek tehát nagy-számu kísérettel azonnal a helyre siettek, hol Hannibal tartózkodott s azt minden oldalról örvényben körül kerített.

Bent a kastélyban pedig, annak egyik szobájában az agg felszemerő megvilágaltanodott vezér, kedvence udvarnokával, a vesztült nem is sejtve, olvastatott fel magának, a görög írók munkáiból, midőn a kívülől hallott zajra egyik hí szolgája figyelemlessé tetéttvén,

Vidék.

— A „Debreczen” levelezése. — Nyiregyháza, nov. 18. Szidoli Theodor körülből 60-ad magával, beleszámlítva művészlövait is, mert hát azt is csak nekünk kell élemezniük. — Egy sem tud magyarul, pedig husz év, hogy magyar veretjének termelt kenyeret esznek. 8 darab chuchéber 4 db. gesztenyéruas egytőlgyig hú civilizátorok, mind meg anny tanára a német nyelvnek, csupán az az egy hibájok, hogy magyarul és szót sem tudnak, hanem a hideg gesztenyét olyan finom tudják ékes enyvet nyelven a következőké ki-nálni „haissze maróni ganz frisse meine Herrn!” No de ez is kell azok, hogy a barbár magyar kultúrmetet legyen.

Egy muzeumos 10—12-ed magával és mintegy 50—60 viaszbábbal, a mely viaszbábok ábrázolják — ha ugyan ábrázolnak Kossuth apnákát, Petőfit, Deák Ferenczet és Róza Sándort. De ezek a német sógorok még nemcsak nyelvünket igyekeznek megcivilizálni, hanem nagyjaink — Róza Sándor e részben kivétel — alakjait is annyira eltorzítva állítják a hiszékeny nép elé, hogy azokra még csak rá sem lehet ismerni, 25 botot az ilyen pénz-eszának nem pénzt és pártolást, mint a mibe sokhelyen részesül.

Bizony városunk közönlése is sokkal jobban tenné, ha a magyar színészet pártolásra áldozná filereit, mint az ilyen nemzet ellenes germanizátoroknál dobója, de a magyar színésztársulat sorra kénytelen rövid idő alatt odább menni pártolás hiányában, mig az ily előlétek meghívza és megrakodva távoznak városunkból.

Haj! híjába, hozzá szokhattak államférfianak népünköt a látványosságok nagy tökéletesen.

Rév-Komárom, nov. 20.

A negyedik szádban, mely a feltalálások és jelfedezések kora volt, fedeztetett fel Amerika, ekkor találták fel a nyomdát, pálinka főzést, dohányt, sakkot. Ebben a században élt Assencurt lovag is, ki 4-ik Fridrik mulattására a kártyát találta fel. Bizonyosan nem tudta azt akkor a lovag ur, hogy találmánya mily számtalan bajnak, csatlások elpusztulásának léssen szülőanyja.

E hó 15-én reggel egy 24 éves Karpel István nevű kádár mester, mert azon éjjel pénzét, óráját és arany gyűrűjét kártyán elvesztette, szüleinek szemrehányásától félve — nem ment haza, hanem a komáromi szigetbe, hol golyóval vetett véget életének. Mint nőlen, árvt nem hagyott maga után.

Nov. 18-án. A komáromi sziget megkezeseltetése, a kőbejött zápor esze miatt elmaradt, és más időkre halasztatott.

Ugyanazon nap estéjén a komáromi Erzsébetegylet, királyi névnapja alkalmából 25 szegény árva fút és ugyan annyi leányt, tetőtől talpig felöltöztetett. Áldás kísérje ne mes tetteiket.

A pénz szűkéről nem is irok, mert ezt Debreczenben is tudják, hogy van, csak azt nem tudjuk, hogy hol.

Kereskedőkre nincs szükségünk, mert árú cizkkelkel elárasztva van végrehajts útján minden zug.

Az adóra is kevés gondunk lesz ezután, mi is miként a miniszter ur, a végrehajtokra fogjuk bízni, hogy teremtsenek pénzt onnan, ha tudnak.

Vári.

Vidéki hírek. Lárvány. Hájós községében az iskolák a vörheny elterjedése miatt bezártak. Úgyes fű. Cizbakházán egy szegény asszony 12 éves fia Magyar Ferenc, a cizbakházi templomhoz hasonló 9 láb magas templomot épített, az ivetere készített templomnak minden része egyenes vannak összeállítva. A csillárok, szentek, pap, oltár, mind saját faragványok; a kik ezt látták, legnagyobb csudálattal beszélnek róla. M. Váradon Csepő Péter az „Egyetértés társas kőrebeh” pénzen est fű 9 órákor „Vári díjak az utolsó Árpádok alatt” című felolvasást fog tartani. A n.-várdi független dalkör f. évi dec. 4-én a „Fekete sas” nagy teremben felterítés mellett zártkörű dal- és zeneestélyt rendez. N.-Várad városi törvényhatóság bizottsága a községi iskolásket tagjait november 25-én d. u.

